Sami Roikonen, osastoesiupseeri, PLM
15.10.2020

UTP 28/2013 vp Valtioneuvoston selvitys Suomen kansallisen toimintaohjelman toimeenpanosta; Naiset, rauha ja turvallisuus

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on pyytänyt puolustusministeriöltä asiantuntijalausuntoa Suomen kansallisen toimintaohjelman toimeenpanosta; Naiset, rauha ja turvallisuus.

Puolustusministeriö vastaa kunnioittavasti seuraavaa:

Puolustusministeriö on osallistunut osana 1325 verkostoa kansallisten 1325 toimintaohjelmien laadintaan. Toimintaohjelmissa puolustushallinnolle vastuutetut tehtävät on jalkautettu osaksi puolustusvoimien tehtäviä. Lisäksi puolustushallinto on osallistunut vuosittaisen raporttien laadintaan.

Kolmannen toimintaohjelman toimeenpanoa ohjaa puolustushallinnon ”Naiset, rauha ja turvallisuus” -toimintaohjelma. Tämä on Puolustusvoimien ja puolustusministeriön yhteinen asiakirja, ja sen allekirjoittivat puolustusministeriön kansliapäällikkö ja Pääesikunnan päällikkö syksyllä 2019. Asiakirjaan on koottu kansalliseen toimintaohjelmaan kirjatut kriisinhallinnan ja turvallisuussektorin kehittämisessä vuosina 2019 -2021 tavoiteltavat tulokset ja tehtävät näiden tulosten saavuttamiseksi.

Puolustushallinnon toimintaohjelmaan kirjattujen tehtävien avulla tavoitellaan seuraavia Suomen kansallisen toimintaohjelman tuloksia vuosina 2019 - 2021:

1. Turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan sukupuolijakauma on tasapainottunut.
2. Turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin on sisällytetty gender-näkökulma.
3. Turvallisuussektorin koulutukseen ja harjoituksiin on sisällytetty gender-näkökulma.
4. Kriisinhallintakoulutukseen ja -harjoituksiin on sisällytetty gender-näkökulma.

Gender-agendaa on edistetty puolustushallinnossa ja sotilaallisessa kriisinhallinnassa aikaisempina vuosina seuraavasti:

- Liittämällä gender-näkökulma operatiiviseen toimintaan.
- Kehittämällä koulutusta kansallisesti (rotaatiokoulutus, Maanpuolustuskorkeakoulun koulutus ja Puolustusvoimien kansainvälisen keskuksen koulutus).
- Kehittämällä koulutusta yhteistyössä Pohjoismaisen Nordic Centre for Gender in Military Operations – keskuksen (NCGM) kanssa.
- Nimittämällä operaatioihin gender-neuvonantajia ja gender-yhdyshenkilöitä.

- Pyrkimällä lisäämään naisten määrää kriisinhallintatehtävissä erilaisin rekrytointikampanjoin.

Naisten kriisinhallintaosallistumisen kasvattaminen on yksi Suomen ”Naiset, rauha ja turvallisuus” toimintaohjelmassa vuosille 2018-2021 asetetuista tavoitteista. Naisten hakeutumista kriisinhallintatehtäviin edistettiin lähettämällä keväällä 2019 kaikille vuonna 2014 tai sen jälkeen vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaneille naisille rekrytointikirje.

Kriisinhallintapalveluksen aloittaneita oli vuonna 2019 yhteensä 820 henkilöä ja tästä määrästä naisia oli 41 (20%). Naisten hakeutuminen on reserviläisten osalta ollut viime vuosina noin 120 – 150 henkilöä vuosittain. Tänä vuonna on hakijoita ollut tähän mennessä jo 130 henkilöä. Palkatun henkilökunnan osalta kolmen edellisen vuoden aikana naisia on hakeutunut vuosittain 31 – 48 henkilöä, kokonaishakijamäärän ollessa noin 430 henkilöä.

Kriisinhallintapalveluksessa on vuosittain keskimäärin palvellut noin 20 - 25 naista, korkeimmillaan määrä on noin 30 naista. Naisten määrä on viimeisen kahden vuoden aikana ollut lähellä kansallisessa toimintaohjelmassa tavoitteeksi asetettua 7 prosenttia. Esimerkiksi vuoden 2019 lopussa kriisinhallintaoperaatioissa palveli 31 naista ja 367 miestä, eli naisten osuus oli 7,8 prosenttia. Tällä hetkellä naisten määrä on 23, joka on 6% kokonaishenkilöstömäärästä.

Suomi on myöskin saavuttanut YK:n asettaman tavoitteen, jonka mukaan esikunta- ja sotilastarkkailijatehtävissä toimivista 15 prosentin tulee olla naisia. Tällä hetkellä naisten määrä on 5 joka on 31% kokonaishenkilöstömäärästä.

Kaikissa henkilöstömäärältään yli 50 henkilön suomalaisissa kriisinhallintajoukoissa on palvellut gender-yhdyshenkilö jo usean vuoden ajan. Operaatioiden vaikuttavuuden varmistamiseksi gender-näkökulma tulee ottaa huomioon operaatioiden suunnittelussa ja toimeenpanossa strategisella, operatiivisella ja taktisella tasolla. Edellä mainittu tarkoittaa, että operaation eritasoisissa esikunnissa ja yksiköissä tulee olla myös vastuulliset Gender tehtävän hoitajat (Gender Advisor/Gender Field Advisor/Gender Focal Point). Tällä taataan Gender näkökulman vaikuttavuus operatiivisiin tehtäviin sekä raportointiin.

Gender-näkökulma otetaan huomioon laadittaessa vuosittaisia kriisinhallintakatsauksia yhdessä ulkoministeriön kanssa. Samoin asia sisällytetään tarpeen mukaisesti puolustusministeriön laatimiin sotilaallisen kriisinhallinnan operaatioita määrittäviin ohjauskirjeisiin puolustusvoimille.